

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak yazılı sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması amacıyla her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağını öğrencilere önceden bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri okul genelinde yapılacak olan ortak yazılı sınavlar için sunulan konu soru dağılım tablolarından herhangi birini seçip ilgili tablodaki kazanımlara yönelik sorular hazırlayacaktır. Okul genelinde uygulanacak ortak yazılı sınavlar, bu konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

MANTIK DERSİ KONU SORU DAĞILIM TABLOSU		Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav
Ünite	Kazanımlar	1. Senaryo
MANTIĞA GİRİŞ	Mantık ve Doğru Düşünme arasındaki ilişkiyi değerlendirir.	1
	Akıl ilkelerinin önemini değerlendirir	2
	Akıl yürütmede kullanılan temel terimleri analiz eder.	3
	Akıl yürütme yöntemlerini değerlendirir	2
	Mantığın pratik yaşam açısından önemini fark eder.	1
	Teknoloji - Mantık ilişkisini değerlendirir.	
	Bilimlere yöntem oluşturması bakımından mantığı değerlendirir.	
	Aristo'nun Mantık bilimi açısından önemini fark eder.	
KLASİK MANTIK	Kavramın ne olduğunu açıklar	1
	Kavram ve Terim arasındaki ilişkiyi analiz eder	
	Kavram açısından: nelik, gerçeklik, kimlik ilişkisini analiz eder.	
	Kavramı, işlem ve kaplama göre değerlendirir.	
	Kavram çeşitlerini sınıflandırır.	
	Kavramları, Beş Tümel açısından değerlendirir.	
	Kavramlar arasındaki ilişkiyi analiz eder	
	Tanım'ı analiz eder.	
	Önerme olan cümlelerle, önerme olmayan cümleleri birbirinden ayırır.	
	Önerme çeşitlerini sınıflandırır.	
	Önermelerden sonuç çıkarır	
	Karşı olum çıkarımlarını analiz eder	
	Bir önermeden, ona eşdeğer ikinci bir önerme çıkarır.	

Erdal AYDEMİR
Felsefe Öğretmeni

Ceren TOKER
Felsefe Öğretmeni

...../...../2025
UYGUNDUR

Fırat ESEN
Okul Müdürü

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
11/12.SINIF MANTIK DERSİ 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAV SORULARI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

1. SENARYO

1. Mantığı tanımlayarak ve kurucusunu yazınız. (10 puan)

- I. Öğrenci, öğrencidir.
 - II. Öğrenci ya başarılıdır ya da başarısızdır.
 - III. Öğrenci hem çalışkan hem de tembel olamaz.
- 2. Yukarıda verilen örnekler aklın ilkelerinden hangilerine ait örneklerdir? Yazınız. (10 puan)**

3. Özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı ve yeter-sebep ilkeleri aklın ilkeleri olarak kabul edilir. Doğada bu dört akıl ilkesine uygun olmayan durumların nedeni nedir? Açıklayınız. (10 puan)

4. Tutarlılık ve tutarsızlık kavramlarını tanımlayarak, her biri için günlük yaşamdan anlamlı birer örnek yazınız.(10P)

1. Öncül: Bazı insanlar gözlüklüdür.
 2. Öncül: Ahmet insandır. Sonuç:
O hâlde Ahmet gözlüklüdür.
- 5. Verilen akıl yürütmenin geçerli olup olmadığını gerekçeleriyle birlikte yazınız. (10 puan)**

Aziz Sancar sürekli soru soran, meraklı bir çocukmuş ve bugün Nobel ödüllü bir bilim insanı, kardeşim de meraklı ve çok soru soruyor sanırım o da ileride büyük bir bilim insanı olacak.

6. Bu parçada yapılan akıl yürütmeyi yazınız. (10 puan)

Mars bir gezegendir ve kendi ekseni etrafında döner.
Jüpiter bir gezegendir ve kendi ekseni etrafında döner.
Dünya bir gezegendir ve kendi ekseni etrafında döner.
Venüs bir gezegendir ve kendi ekseni etrafında döner.
O hâlde tüm gezegenler kendi ekseni etrafında döner.

7. Yukarıda yapılan akıl yürütme yöntemini yazınız. (10 puan)

8. Mantık biliminin pratik yaşama katkısını örnek vererek açıklayınız. (10 puan)

9. Mantık doğrusu ile bilgi doğrusuna birer örnek vererek aralarındaki farkı belirtiniz. (10 puan)

10. Kavram ve terim nedir? Kavram ile terim arasındaki farkı açıklayınız (10 puan)

CEVAPLAR

1. Mantığı tanımlayarak ve kurucusunu yazınız. (10 puan)

Mantık: doğru düşünmenin ve akıl yürütmenin ilke ve kurallarını inceleyen normatif bir disiplindir.

Kurucusu: Aristoteles'tir.

- I. Öğrenci, öğrencidir.
- II. Öğrenci ya başarılı ya da başarısızdır.
- III. Öğrenci hem çalışkan hem de tembel olamaz.

2. Yukarıda verilen örnekler aklın ilkelerinden hangilerine ait örneklerdir? Yazınız. (10 puan)

I. ÖZDEŞLİK İLKESİ

II. ÜÇÜNCÜ HALİN İMKANSIZLIĞI

III. ÇELİŞMEZLİK İLKESİ

3. Özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı ve yeter-sebep ilkeleri aklın ilkeleri olarak kabul edilir. Doğada bu dört akıl ilkesine uygun olmayan durumların nedeni nedir? Açıklayınız. (10 puan)

- Doğada bu dört akıl ilkesine (özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı ve yeter-sebep) uymayan durumların nedeni, doğanın karmaşık, değişken ve olasılıklara dayalı bir yapıya sahip olmasıdır.
- Aklın ilkeleri, düşünmede mantıksal tutarlılığı sağlamak için geçerlidir; ancak doğa her zaman bu kadar kesin çizgilerle işlemez. Özellikle kuantum fiziği, olasılıklı olaylar, belirsizlikler ve gözlem hataları gibi durumlar, doğada bu ilkelerin görünürde ihlal edildiği izlenimini verir. Kısaca, doğadaki bu uyumsuzlukların nedeni, doğal olayların aklın soyut ve ideal ilkelerine göre değil, kendi dinamik ve değişken yasalarına göre işlemesidir.

4. **Tutarlılık ve tutarsızlık kavramlarını tanımlayarak, her biri için günlük yaşamdan anlamlı birer örnek yazınız.(10P)**

Tutarlılık, bir kişinin veya bir durumun kendi içinde mantıklı ve çelişkisiz olması anlamına gelirken, tutarsızlık, birbiriyle çelişen ifadeler veya davranışlar göstermektir. Günlük hayatta bu kavramları şu şekilde örneklendirebiliriz:

Tutarlılık Örneği: Bir kişi çevreyi korumanın önemli olduğunu savunuyorsa ve gerçekten çöpünü geri dönüşüme atıyor, enerji tasarrufu yapıyorsa bu kişinin davranışı tutarlıdır.

Tutarsızlık Örneği: Bir kişi, sağlıklı yaşam sürmek istediğini söylerken aynı zamanda her gün fast food tüketiyor ve spor yapmaktan kaçınıyorsa, bu durumda tutarsızlık vardır. Çünkü söyledikleri ile yaptıkları arasında bir çelişki bulunmaktadır. Sağlıklı yaşam hedefi ile sağlıksız beslenme ve hareketsiz bir yaşam tarzı tutarsızdır.

1. Öncül: Bazı insanlar gözlüklüdür.
2. Öncül: Ahmet insandır. Sonuç:
O hâlde Ahmet gözlüklüdür.

5. **Verilen akıl yürütmenin geçerli olup olmadığını gerekçeleriyle birlikte yazınız.**

Birinci öncüldeki yargı tüm insanları kapsamadığı için ikinci öncüldeki Ahmet'in gözlüklü olması zorunlu değil, ihtimaldir. Sonuç önermesi, öncüllerden zorunlu olarak çıkartılamadığı için akıl yürütme geçersizdir

Aziz Sancar sürekli soru soran, meraklı bir çocukmuş ve bugün Nobel ödüllü bir bilim insanı, kardeşim de meraklı ve çok soru soruyor sanırım o da ileride büyük bir bilim insanı olacak.

6. **Bu parçada yapılan akıl yürütmeyi yazınız.**

ANALOJİ

Mars bir gezegendir ve kendi eksenini etrafında döner.
Jüpiter bir gezegendir ve kendi eksenini etrafında döner.
Dünya bir gezegendir ve kendi eksenini etrafında döner.
Venüs bir gezegendir ve kendi eksenini etrafında döner.
O hâlde tüm gezegenler kendi eksenini etrafında döner.

7. **Yukarıda yapılan akıl yürütme yöntemini yazınız. (10 puan)**

EKSİK TÜMEVARIM

8. Mantık biliminin pratik yaşama katkısını örnek vererek açıklayınız. (10 puan)

Mantık biliminin pratik yaşama katkıları şunlardır:

- Doğru, tutarlı ve düzenli düşünmeyi sağlar.
- Hatalı akıl yürütmeleri ve çelişkileri fark ettirir.
- Sağlıklı ve bilinçli kararlar vermeye yardımcı olur.
- Problem çözme becerisini geliştirir.
- Tartışmalarda sağlam ve geçerli argümanlar kurmayı öğretir.
- İkna etme ve etkili iletişim kurma gücünü artırır.
- Eleştirel ve sorgulayıcı düşünme alışkanlığı kazandırır.
- Bilimsel ve sistemli düşünmenin temelini oluşturur.

Örnek:

Bir kişi telefon satın alırken sadece görünüşüne göre değil; fiyat, performans, garanti ve ihtiyaçlara uygunluk gibi ölçütleri değerlendirerek karar verirse mantıklı bir akıl yürütme yapmış olur.

9. Mantık doğrusu ile bilgi doğrusuna birer örnek vererek aralarındaki farkı belirtiniz. (10 puan)

Mantık doğrusu: Mantık doğrusu, akıl yürütme sürecindeki önermelerin birbiriyle tutarlı ve mantıksal kurallara uygun olup olmadığını ifade eder. Bu doğruluk, akıl yürütmenin biçimiyle ilgilidir, yani önerme ve sonuçların birbiriyle çelişip çelişmediğine bakılır. Gerçeklik ile doğrudan ilgisi yoktur, sadece çıkarımların geçerliliği önemlidir.

Örnek: Öncül 1: Tüm insanlar ölümlüdür. **Öncül 2:** Sokrates bir insandır. **Sonuç:** O halde Sokrates ölümlüdür.

Bilgi doğrusu: Bilgi doğrusu, bir yargının gerçeklikle örtüşüp örtüşmediğini ifade eder. Yani, yargının nesnel gerçekliğe uygun olup olmadığına bakılır. Bir ifadenin bilgi doğrusu olması, o ifadenin gözlem, deney veya kanıtlarla desteklenmesi anlamına gelir. **Örnek:** "Dünya, Güneş'in etrafında döner." Bu ifade, bilimsel gözlemler ve kanıtlarla desteklendiği için **bilgi doğrusu** olarak kabul edilir. Gerçeklikle örtüşür.

Mantık doğrusu ile bilgi doğrusu arasındaki fark:

- **Mantık doğrusu,** akıl yürütme sürecinin kendi içinde tutarlı olup olmadığını kontrol eder. Doğrudan gerçeklikle ilgilenmez. Örneğin, yanlış öncüllere dayansa bile mantıksal olarak geçerli bir akıl yürütme yapılabilir.
- **Bilgi doğrusu** ise, bir ifadenin nesnel gerçeklikle örtüşüp örtüşmediğini kontrol eder. Mantıksal olarak tutarlı olsa bile, gerçeklikle örtüşmeyen bir akıl yürütme bilgi doğrusu olmaz.

Sonuç olarak, mantık doğrusu, bir akıl yürütmenin geçerliliği ile ilgilidir; bilgi doğrusu ise yargının gerçekliğe uygunluğuyla ilgilidir.

10. Kavram ve terim nedir? Kavram ile terim arasındaki farkı açıklayınız (10 puan)

KAVRAM: Bir nesnenin zihindeki genel tasarımıdır. Ör: çiçek, kuş, ev ,insan
TERİM: Kavramların dille ifade edilmesidir. Ör: Bakanlar kurulu, Türkiye

Farklar:

- Kavram, bir şeyin zihinde oluşan soyut anlamını ifade ederken, terim bu kavramı dilde somutlaştıran kelimedir.
- Kavram daha genel ve soyuttur, terim ise daha özel ve dilsel bir karşılıktır.
- Kavram, düşünce dünyasında var olan bir içeriktir, terim ise bu içeriğin dildeki karşılığıdır.

Özetle, kavramlar düşüncemizin yapı taşlarıdır, terimler ise bu kavramları dil aracılığıyla ifade etme yollarıdır.